



Det kongelige Justis- og beredskapsdepartement

DERES REF.:  
VÅR REF.: 323682

MEDLEMSNR.: MemberNo.  
SAKSNR.: CaseNo.

DATO: 20.12.2022

## **Deres ref 21/3586 – EVHE – Henvendelse fra Barneombudet om barn og straff**

Advokatforeningens Forsvarergruppe har fått innsyn i en korrespondanse mellom Barneombudet og departementet fra 2021, som gjelder flere tema om barn i strafferettspleien. Barneombudets brev av 4. juni 2021 omhandler både informasjon om et prosjekt ombudet gjennomførte i 2019/2020 om straffesaker der mindreårige hadde vært fengslet, samt en rekke konstruktive og gode forslag til hvordan håndteringen av mindreårige i strafferettspleien kan bli bedre og mer human. Det vises også til departementets svar av 14. desember 2021, som etter vårt syn ikke er tilfredsstillende.

Barneombudet tar opp flere interessante og viktige tema, som Forsvarergruppen gir sin fulle tilslutning til. Noen av temaene ønsker vi å kommentere særlig.

### Rettspsykiatriske vurderinger

Barneombudet er kritisk til om de rettspsykiatriske vurderingene av barn ivaretar deres rettssikkerhet godt nok. Forsvarergruppen deler denne bekymring fullt ut. Vår erfaring er at svært få rettssakkyndige har spesiell kompetanse hva gjelder barn, spesielt gjelder dette erfaring knyttet til de mer tunge og alvorlige diagnoser, som kan ha betydning for den mindreåriges skyldene.

Som eksempel ønsker vi å vise til den såkalte «Vollen-saken», der en 15 år gammel jente ble dømt for å ha drept miljøarbeideren på den institusjonen hun var plassert. Hun ble som den første mindreårige dømt til forvaring. Det ble i saken oppnevnt tre sakkyndige, der den ene skulle være spesialist på psykoser, men uten erfaring med barn og psykose, en annen var barnepsykolog, men kunne lite om psykoser, og den tredje var barnepsykiater, men også han kunne lite om psykoser. De la til grunn at jenta ikke var psykotisk, men led av personlighetsforstyrrelser. Hun ble følgelig straffedømt til forvaring. I juni ble saken gjenopptatt; vedtatt av Kommisjonen for gjenopptagelse av straffesaker. I forkant av gjenopptagelsen var det oppnevnt to nye sakkyndige, som konkluderte med at jenta var og er schizofren, og dermed manglet skyldene. Den nye sakkyndige rapporten er svært kritisk til

de tre tidligere oppnevnte sakkyndige, men fremhever at det kan være vanskelig å diagnostisere barn fordi de er under stadig utvikling. Jenta skulle aldri vært dømt til forvaring, men til tvunget psykisk helsevern.

I departementets brev vises det til at det i oktober 2020 trådte i kraft en helt ny forskrift om psykiatriske undersøkelser og sakkyndige. Det er trukket frem av departementet at det etter forskriften som hovedregel skal oppnevnes to sakkyndige og at en av disse skal være godkjent spesialist på et fagområde som er relevant for den konkrete undersøkelsen som skal gjennomføres.

Dette er for det første ikke nytt, men en praksis som har vært gjennomført også tidligere. Og for det andre viser eksempelet over at det ikke hjelper å oppnevne en spesialist på psykoser, som ikke kan noe om barn og vise versa. Det burde etter Forsvarergruppens syn ha vært oppstilt et eget krav til sakkyndige i saker med mindreårige.

### Bruk av forvaring

Også her ønsker Forsvarergruppen å gi sin fulle tilslutning til Barneombudets vurderinger. Departementet peker i sitt svar på at hjemmelen til å idømme forvaring ble «vesentlig innsnevret» i forbindelse med lovendringen i 2012, og at det i forarbeidene fremgår at utgangspunktet er at forvaring ikke skal idømmes når siktede er under 18 år. Forsvarergruppen finner grunn til å bemerke at den vesentlige innsnevringen i lovteksten har liten betydning, om noen, så lenge bruken er vesentlig utvidet. Det er påfallende at forvaring aldri hadde blitt benyttet overfor mindreårige før innsnevringen i 2012, mens det etter lovendringen har blitt benyttet forvaring overfor mindreårige flere ganger, og vært et tema i enda flere saker. Det er altså absolutt grunnlag for å hevde at terskelen for å idømme barn forvaring har blitt lavere. Forsvarergruppen deler Barneombudets bekymring og mener at det bør foretas en lovendring, som setter en stopper for at denne alvorlige og uforutsigbare straffereaksjonen benyttes overfor barn.

Forsvarergruppen har merket seg at departementet har sett behovet for å følge utviklingen nærmere, og at departementet på den måten har notert seg FN barnekomites anbefaling om at Norge «slutter med forvaring av barn». Forsvarergruppen mener imidlertid at utviklingen har gått langt nok, og at gjenopptagelsen i «Vollen-saken» er det beste eksempel på hvor galt det kan gå når barn idømmes forvaring.

Forsvarergruppen ber om en raskest mulig tilbakemelding på denne henvendelsen.

Med hilsen,

Marius Dietrichson  
*Leder for Forsvarergruppen*

Cecilie Nakstad  
*Nestleder for Forsvarergruppen*

Maria Hessen Jacobsen  
*Leder for Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg*